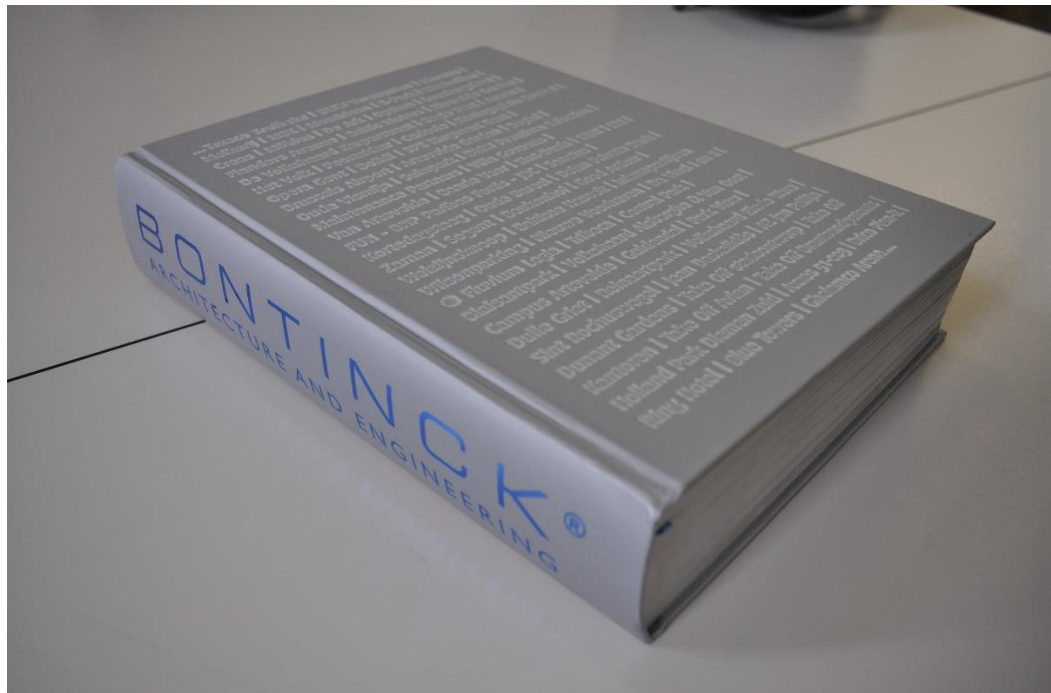

Gewicht 4,50 kg, afmeting 23 x 30 cm = overzicht Gents architectenbureau Bontinck

Volgens het gewicht gaat het om een pas geboren kind, de afmetingen echter verwijzen naar iets anders, het formaat van een boek. Het dikste architectuurboek van de laatste jaren in Vlaanderen is recent verschenen: 'Bontinck, Architecture and Engineering', uitgegeven in eigen beheer. Een turf van bijna 900 pagina's met in totaal maar liefst 78 projecten die uitvoerig worden gedocumenteerd, met tekeningen en foto's, echter zonder veel toelichting. Bij de projecten zijn telkens foto's toegevoegd van de klanten, soms medewerkers van het bureau. Een boek met een voorwoord van burgemeester Daniël Termont. Toch hoogst merkwaardig nu de te intieme band tussen beleid en ontwikkelaars veel vragen doet oproepen.

Op de eerste pagina wordt de eigendunk geaffirmeerd met de titel: "Architecturale parels, Heldere visie'. Het bureau stelt zich voor als een "een solide referentie in de architectuurwereld". Wat het woord "solide" inhoudt is niet duidelijk, vermoedelijk verwijst het naar het groot aantal gerealiseerde projecten of het solide netwerk.

Het dikste architectuurboek in Vlaanderen. Gewicht 4,50 kg,

In de inleiding geeft Philip Willaert een overzicht van de Gentse architecten dynastie Bontinck, vier generaties van vader op zoon, de aannemer Karel en de drie architecten Georges (Geo), Dirk en John. Geo Bontinck was betrokken bij de bouw van de luchthaven van Zaventem voor de expo van 1958. De samenstelling van de equipe was een uitgesproken Belgisch compromis: architecten uit elke regio (Wallonië, Vlaanderen en Brussel), en vervolgens uit de katholieke, de socialistische en de vrijzinnige zuil en loge figuren. Ook voor de uitbreiding van Zaventem veertig jaar later werd het bureau Bontinck ingeschakeld.

De tweede tekst heeft als titel "Architectuur en Gent, Gent en architectuur" met Jo Lefebure als auteur. Dit essay heeft een aantal interessante passages maar in de tekst komt de naam van Bontinck niet voor. Zijn stelling: "Gent is een labo van grensverlegging". Of dit ook van toepassing is op dit bureau wordt achterwege gelaten. Wel staat te lezen dat Gent zich op de internationale architectuurkaart heeft geplaatst met andere andere met de Stadshalle. In de tekst wordt niet de vraagstelling geformuleerd wat de drie generaties Bontinck hebben bijgedragen aan de uitstraling van Gent als architectuurstad. Dat een stadsambtenaar, betrokken bij een dienst die bouwvergunningen aflevert, zijn medewerking verleent aan een promotie boek van een commerciële geörienteerd bureau is op zijn minst misplaatst. Vermoedelijk kreeg Jo Lefebure van "hogerhand" de opdracht om het boek wat te stofferen, maar dit doet men niet.

Het versterkt de vele verhalen dat ontwikkelaars het bureau kiezen omdat de bouwvergunningen iets vlugger worden toegekend. In het boek bevestigt Tim Bourgonjon van *Besix Real Estate* deze perceptie: het project van de Dunant Gardens is nu gestart op de site van de voormalige CIAC garage. Na een aantal voorbesprekingen kreeg de investeerder de bouwvergunning op 52 dagen waarbij Bourgonjon aanstipt dat het een "recordtempo" is. Veel architecten in Gent dromen van een vluigere afhandeling van hun bouwdoSSIERS, maar Bontinck heeft het record! Hoe komt dit toch? Dat ontwikkelaars en investeerders de weg naar dit bureau vinden ligt dan ook in de lijn der verwachtingen. Time is money! Het wordt hoog tijd om ook even de stedelijke administratie die de bouwvergunning geeft door te lichten.

Voor dit project organiseerde Besix een wedstrijd. Om de slaagkansen te verhogen deed Bontinck beroep op Tony Fretton. Bij de korte toelichting

van het project staat te lezen: "door de samenwerking met het Londense team Fretton Architects kreeg het ontwerp een grootstedelijke uitstraling mee". Dat het een groot project is, is duidelijk (145 appartementen en 52 assistentwoningen). Waarnaar het begrip "grootstedelijk" verwijst is onduidelijk. Vermoedelijk gaat het hier meer om "namedropping", een buitenlandse grote naam binnenhalen om het stadsbestuur er van te overtuigen dat men kwaliteitsvolle architectuur met uitstraling wil bouwen. Van een intense samenwerking is hier vermoedelijk geen sprake. De naam van Fretton komt niet eens voor op de website van Bontinck.

Van de 78 projecten zijn er enkelen die het resultaat zijn van wedstrijden, vaak wedstrijden uitgeschreven door ontwikkelaars. Als er dan een wedstrijd werd georganiseerd dan wist het bureau haar discrete connecties aan te wenden om de definitieve keuze te beïnvloeden, zoals dit gebeurde voor de Gentse vestiging van Bank Delen op de Coupure. De naam Bontinck valt bijna nooit te bespeuren bij openbare wedstrijden. Aan een directe opdracht is niets verkeerd en voor dergelijke grote opdrachten moet men een goed netwerk hebben in de politieke en de financiële wereld, bij aannemers- en vastgoedgroepen.

Voorwoord van burgemeester Daniël Termond. "Rond de eeuwisseling besloot Bontinck, Architecture and Engineering, bijvoorbeeld om onze stad mede te gaan vertegenwoordigen op MIPIM, de internationale vastgoedbeurs in Cannes".

Het boek bevat ook een voorwoord van Daniël Termont, inclusief een full page met foto van de Gentse burgervader. Deze kent ongetwijfeld de ontwerper van het Ghelamco-voetbalstadion zeer goed aangezien hij een belangrijke rol had in de financiering van dit project ontworpen door Bontinck. De Ghelamco Arena kwam tot stand zonder wedstrijdformule, zelfs al werden overheidsmiddelen geïnvesteerd. Op welke basis de architectenkeuze werd bepaald is meer dan mistig. Vóór dat het bedrijf *Ghelamco* op het toneel verscheen was *Optima* van Jeroen Piqueur is de running om het stadion te bouwen met Bontinck als ontwerper.

Voor Termont is de Ghelamco Arena het "voorlopig orgelpunt van de synergie tussen het bureau Bontinck en de stad Gent". Wat de betekenis is van het woord "voorlopig" is onduidelijk. Voor het bureau Bontinck is het zeker geen eindpunt, van Paul Gheysens van *Ghelamco* kreeg het bureau grote opdrachten, zoals het Tribeca project aan de Nieuwevaart met ongeveer 200 wooneenheden.

Tribeca project aan de Nieuwevaart met ongeveer 200 wooneenheden voor Ghelamco

Waarom heeft het stadsbestuur geen hogere eisen gesteld?. Misschien omdat er geen stadsbouwmeester is die eisen stelt bij de architectenkeuze. De Gentse politiek heeft zich verzet tegen de komst van een autonome stadsbouwmeester omdat pottenkijkers niet wenselijk zijn. Dit is meer dan duidelijk. Nu de stad Charleroi een stadsbouwmeester heeft moet de Gentse coalitie eens op bezoek gaan bij Paul Magnette en de bouwmeester Maillis. Charleroi heeft niet voor Bontinck gekozen voor de verbouwing en de renovatie van haar Paleis voor Schone Kunsten, wel voor het Gentse bureau DVVT (De Standaard 22 juni 2016). Toch iets om over na te denken!

Termont dankt het bureau Bontinck voor "de sterke bijdrage aan de transformatie van de stad Gent..... het architectenbureau zet immers zijn schouders onder de visie van de stad Gent op stadsontwikkeling". In de laatste alinea staat het belangrijkste voor Termont: "Rond de eeuwisseling besloot Bontinck, Architecture and Engineering, bijvoorbeeld om onze stad mede te gaan vertegenwoordigen op MIPIM, de internationale vastgoedbeurs in Cannes". Er is niets verkeerd om naar een vakbeurs te gaan, maar in Cannes worden wel zaken geregeld die thuishoren in een stadhuis. Dat tijdens die dagen ook de flamboyante Jeroen Piqueur van *Optima Bank & Optima Global Estate* de Azurenkust als reisbestemming had is reeds lang geweten. In feeststemming op boten en met de bijhorende drank doet men de beste deals! Het is duidelijk dat Bontinck de burgervader Termont naar Cannes lokte in naam van stadspromotie. Dat een burgemeester die de onderscheiding kreeg van "tweede burgervader in de wereld" voor zijn stad gaat is meer dan normaal. Het is meer dan duidelijk dat het bij Bontinck om eigenbelang ging, een uitgekiende strategie om de markt van appartementsbouw naar zich toe te trekken. Heeft burgemeester Termont zich vóór het schrijven van zijn voorwoord eens afgevraagd wat de architecten Bontinck hebben bijgebracht aan de kwalitatieve hedendaagse architectuur in de Arteveldestad? Met welk gebouw van Bontinck kan Gent met enige trots uitpakken als cultuurstad? Toch niet het Zuidproject, het ICC congrescentrum of de RTT toren? Of het verwerpelijk glaspaleis aan het Metselaarshuis?

Dat het bureau zijn stempel heeft gedrukt en nog steeds drukt op Gent is een realiteit en die doet veel vragen oproepen. Het aantal appartementen door hen ontworpen is aanzienlijk en wordt in het boek geïnventariseerd. Wat duidelijk is, de andere Gentse architectenbureau's zijn goed voor de kruimels! Wat opvalt is dat vroeger het accent lag op openbare

opdrachten, zoals de renovatie van het MSK, de Opera, het ICC en het Administratief Centrum aan het Zuid. Nu ligt het accent hoofdzakelijk op woonprojecten gerealiseerd met een veelheid aan ontwikkelaars. De bovenvermelde grote opdrachten kreeg het bureau via haar politieke connecties van het stadsbestuur. Gelukkig is deze tijd voorbij en worden voor dit soort publieksprojecten grote ontwerpeisen gesteld en verloopt de procedure tot aanstelling veel transparanter via de formule van de Open Oproep van de Vlaamse Bouwmeester.

Het bureau Bontinck is een professioneel gerund bedrijf met als eerste ambitie een zo groot mogelijk marktaandeel te bekomen. Generatie na generatie is het bureau er in geslaagd om via directe opdrachten hun positie te behouden in Gent. In dit overzicht zijn er wel een aantal projecten die te vermelden waard zijn, gebouwen die bijdragen aan de omgeving of de herwaardering van een site zoals het project Reylof in de Hoogstraat, de renovatie van de Oude Vismijn en het OCMW gebouw in Ledeberg. Er zijn ook zeer zwake voorstellen zoals het Reinaertpark in Lokeren, een banale verkaveling die men in Vlaanderen zou moeten verbieden. Terwijl de overheid pleit voor verdichting en voor een ecologische benadering met de beschikbare gronden worden onverantwoorde projecten nog steeds getekend (woord ontwerpen komt hier niet van pas) en goedgekeurd door stadsbesturen.

Een banale verkaveling in Lokeren "Reinaertpark".

De recente artikelen in de media leggen de banden tussen politiek en bouwontwikkeling bloot. Het wordt meer en meer duidelijk dat de grote investeerders steeds terecht komen bij dezelfde bureaus, Bontinck en Paul

Cools van Arch & Teco. Hoe komt het toch dat men steeds beroep doet op deze lobbyisten? Opmerkelijk is dat vanuit de sector van de ontwikkelaars er een totale stilte is, men weet veel maar wil of durft niets zeggen. Zij moeten het spel meespelen. In de *De Standaard* van 25 & 26 juni geven Ine Renson en Pascal Dendooven een goed beeld hoe de connecties zijn tussen de Gentse politiek (de nadruk op Luc Van den Bossche en Geert Versnick) en de bouwwereld. Wat zijn de banden tussen de zeer vele loge figuren in Gent en de bouwwereld? Het wordt tijd dat er eens duidelijkheid komt. Of zoals Joël De Ceuleer het omschrijft: 'Vrijmetselaars spelen elkaar weleens baantjes en ander lekkers toe, want die positieve discriminatie hebben ze aan elkaar beloofd'.

Als ik mij niet vergis is een recent project van het bureau Bontinck, wat nog niet opgenomen is in het boek, een verbouwing in de Keizer Karelstraat, het kantoorgebouw voor *Optima*, de ondertussen failliet verklaarde bank. Dit gebouw was eigendom van het vastgoedbedrijf Alides van de Groep Maes. Voor de renovatie werd een wedstrijd uitgeschreven die werd gewonnen door architect Jo Coenen, de voormalige Rijksbouwmeester van Nederland samen met Luijten/Smeulders Architecten. Het gebouw zou worden afgebroken en vervangen door een nieuw complex met flats. Uiteindelijk werd in 2014 het pand verkocht aan *Optima Bank & Optima Global Estate* om haar ongebreidelde expansiedrang te visualiseren. Voor de toekenning geen wedstrijd, wel een onderhandse opdracht binnen bepaalde cenakels.

Het boek van 4,5 kg met 78 projecten van 'Bontinck, Architecture and Engineering' verschijnt ongeveer gelijktijdig met het 14de Jaarboek Vlaanderen met als titel 'Architectuur op maat'. Voor geen enkel Jaarboek Vlaanderen werd er werk van dit Gentse bureau geselecteerd, toch een opmerkelijke vaststelling. Hieruit kan men enkel besluiten dat er bureau's zijn die architectuur uitsluitend zien als het produceren van zoveel mogelijk vierkante meters gebouwen, van constructies die nauwelijks een uitstraling geven in Vlaanderen, laat staan van Vlaanderen en de stad Gent in het buitenland. Geen enkel Europees vakblad op niveau publiceert projecten van Bontinck en Cools en Co. Misschien had Bontinck als titel kunnen kiezen "Architectuur voor maatjes"!

Het bureau Bontinck zal niet wakker van liggen van deze commentaren en zal ongetwijfeld verder produceren en aan lobbywerk doen. Dat het bureau Bontinck de burgervader Daniël Termont de laatste week in een moeilijke positie heeft gebracht zal men vermoedelijk als bijkomstig bestempelen.

Ondertussen verbouwde Bontinck de voormalige "Bank van de Arbeid" in de Volderstraat, de socialistische bank die in de jaren dertig failliet ging, tot hoofdkantoor van SOGent. Ook hier een opdracht zonder wedstrijd. Wie zit in het bestuur van SOGent? Hoe bekwam Bontinck aan deze opdracht? Toen het gebouw nog in bezit was van de Provincie lag een schitterend project op tafel. Daarna kwam het pand in handen van SOGent en werd Bontinck aangesteld. Er zijn nog veel verhalen die boven water zullen komen, tussen Leie & Schelde! Verder onderzoek dringend gewenst!

Marc Dubois
Architect
Journalist VJPP